

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΟΥΑΛΛΕΣ
ΣΥΝΙΔΡΥΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΕΛΙΞΕΩΣ

Τῆ 7 Νοεμβρίου π. ἔ. ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ ἐν *Dorsetschire* ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ συνιδρυτὴς τῆς θεωρίας τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, ὁ συναθλητὴς καὶ φίλος τοῦ Καρόλου Δάρβιν Ἀλφρέδος Οὐάλλες (**Alfred Russel Wallace**), ἐν βαθυτάτῳ γήρατι ἐνενήκοντα ἐτῶν.

Ὁ φυσιοδίφης οὗτος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας αὐτοῦ, ἦτο «αὐτουργὸς ἀνὴρ» ἐν τῇ ἀρχαίᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Ὅπως δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ ἄνδρες, οὔτε καλῆς σχολικῆς διδασκαλίας ἠτύχησε, οὔτε βραδύτερον ἐπεδόθη εἰς εἰδικὴν τινα ἐνασχόλησιν. Γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1822 ἐν *Usk* τῆς Κομητείας *Monmouthshire* ὑπὸ πατρὸς δικηγόρου, μετρίως εὐπόρου, ἐπεσκέφθη τὸ σχολεῖον μέχρι τοῦ 14 ἔτους τῆς ἡλικίας, μετὰ ταῦτα δὲ βοηθούμενος ὑπὸ μεγαλυτέρου τινὸς ἀδελφοῦ ἐγένετο γεωμέτρης, ἐξ οὗ καὶ ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Λονδίῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Παρακολουθῶν δὲ δημοσίας διαλέξεις καὶ ἀναγινώσκων κατάλληλα βιβλία ἀπέκτησε γνώσεις τινὰς τῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν. Ἰδίως δὲ τὸ διαφέρον αὐτοῦ ἐκίνησεν ἡ Βοτανικὴ, διὸ καὶ κατήρτισεν ἱκανῶς πλουσίαν συλλογὴν φυτῶν (ἐρβάριον). Βραδύτερον κατὰ τὴν διετῆ αὐτοῦ δροῶσιν ὡς διδασκάλου ἐν τινι δημοτικῷ σχολείῳ ἐν *Leicester* ἐνησχολήθη ἐπιμελῶς ἀναγινώσκων τὰ τῆς θεωρίας τοῦ Μάλθου ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν ἀνθρώπων, συγχρόνως δὲ παρηκολούθει καὶ τὰ τοῦ μαγνητισμοῦ, ἐκτελῶν πειράματα ἐπὶ τινῶν τῶν μαθητῶν του. Τότε κατήρτισε καὶ συλλογὴν κανθάρων.

Ἐχων ὁ Οὐάλλες ἀκοίμητον πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς χώρας τῶν τροπικῶν, ἀπεφάσισε νὰ περιηγηθῇ τὴν χώραν τὴν περὶ τὸν ποταμὸν Ἀμαζόνα καὶ τὸ Ῥίον Νέγρον μετὰ τοῦ ἐντομολόγου N. Bates, ὃν εἶχε γνωρίσει πρότερον, τὰ δὲ ἔξοδα ἐσκέπτετο νὰ καλύψῃ διὰ πωλήσεως τῶν συλλεχθησομένων φυσικῶν ἀντικειμένων. Πραγματικῶς δὲ μεταβὰς αὐτόθι καὶ διατρίψας τέσσαρα ἔτη κατώρθωσε νὰ καταρτίσῃ μεγάλην συλλογὴν φυσικῶν ἀντικειμένων τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἧτις ὁμως, δυστυχῶς, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐκάη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ πυρκαϊᾶς ἐκραγείσης ἐν τῷ πλοίῳ. Οὐδόλως ὁμως ἀποδειλιάσας ἐκ τούτου, ἐπεχείρησε μετὰ ἐν ἔτος νέαν περιήγησιν, κυρίως δὲ εἰς τὸ Μαλαϊκὸν Ἀρχιπέλαγος.

Ἡ περιήγησις αὕτη διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1854 μέχρι τοῦ 1862, ἔχει δὲ μεγίστην καὶ πολλαπλὴν σημασίαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐπιστημονικῶν περιηγήσεων, διότι κατὰ ταύτην συνέλαβε τὴν μεγάλην ἰδέαν, ἧτις παρέδωσε τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἀθανασίαν.

Ἐν Βορνέω κατακείμενός ποτε πυρέσσων ἐν τῇ κλίνῃ, ἀνεμνήσθη τῆς θεωρίας τοῦ Μάλθου ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων, τότε δὲ ἀστραπιαίως ἐγεννήθη ἐν αὐτῷ ἡ σκέψις ὅτι ἡ πνευματώδης αὕτη θεωρία τοῦ Μάλθου περὶ τῶν αὐτομάτων κωλυμάτων, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ἡ φύσις, ὅπως ἀποκωλύσῃ τὸν ἄλλως ἄφρευκτον ὑπερπλεονασμὸν τῶν κατοίκων τῆς γῆς, κατ' ἀνάγκην θὰ εἶνε, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ὁμοία, ἐφαρμοζομένη καὶ εἰς τὰ ζῶα. Σκεπτόμενος δὲ τίνα μέσα μεταχειρίζεται ἡ φύσις πρὸς καταστροφὴν τῶν ἀτόμων, ἵνα ἐμποδίσῃ τὸν ἀδιάκοπον αὐτῶν πληθυσμὸν, κατήχθη εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ κρείττονος (*Survival of the fittest*), εἶτα δέ, ὅπως καὶ ὁ Λάρβιν, τῆς ἀρχῆς τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, τῆς προσαρμογῆς καὶ τῆς κληρονομικότητος. Ὅσω περισσότερον δ' ἐσκέπτετο ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τούτων, τόσο ἐστερεοῦτο ἐν αὐτῷ ἡ πεποίθησις, ὅτι ἀνεῦρε τὸν πρὸ πολλοῦ ζητούμενον φυσικὸν νόμον, τὸν κυριαρχοῦντα τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἀνελιξεως τῶν εἰδῶν.

Ὁ Οὐάλλες διατρίβων ἤδη ἐν Ἰνδίας κατέστρωσε τὰς ἀρχὰς τῆς νέας ταύτης θεωρίας εἰς διατριβὴν ἐπιγραφομένην: «*On the tendency of varieties to depart indefinitely from the original type*» καὶ ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς τὴν λιγναϊκὴν Ἑταιρείαν τοῦ Λονδίνου, ἔνθα αὕτη ἀνεγνώσθη τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1858 ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει μεθ' ὁμοίας διατριβῆς τοῦ Λάρβιν φερούσης τὸν αὐτὸν σχεδὸν τίτλον καὶ τὸ αὐτὸ περίπου περιεχόμενον. Ἀλλὰ καὶ πρότερον ἔτι ὁ Wallace εἶχε δημοσιεύσει ἐν τῷ περιοδικῷ «*Magazine of antural History*» τὰς κυριωτέρας ἀρχὰς τῆς θεωρίας καὶ τὰς ἰδίας παρατηρήσεις, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη πρὸς ἴδρυσιν αὐτῆς. Αἱ ἐργασίαι δὲ αὐταὶ τοῦ Wallace ἐπεισαν καὶ τὸν Λάρβιν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ

καὶ ὤθησαν πρὸς δημοσίευσιν τῆς ἐπὶ δύο σχεδὸν δεκαετηρίδας ἐν ἡρεμίᾳ καὶ σιγῇ καλλιεργηθείσης ἰδίας θεωρίας.

Ἐνῶ δὲ δὲν εἶνε σπάνιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν τὸ γεγονός, καθ' ὃ μεγάλοι καὶ καινοτόμοι ἀνακαλύψεις ἢ ιδέαι ἐξανθρωπιστικαὶ ἐξηγγέλθησαν συγχρόνως ὑπὸ δύο μεγάλων ἀνδρῶν ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων, δὲν ἔχομεν ἀφ' ἑτέρου ὁμοιον παράδειγμα στενῆς φιλίας δύο ἀντιζήλων ἀνδρῶν καὶ κοινῆς ἀνεπιφθόνου προσπαθείας ἀμφοτέρων πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας. Ἄμφότεροι, ὅτε ὁ Δάρβιν καὶ ὁ Wallace, ὄχι μόνον ἀπέδιδον ἕκαστος εἰς τὸν ἕτερον μετὰ δικαιοσύνης τὸ ἀνῆκον μέρος εἰς τὴν θεωρίαν, ἀλλ' ἕκαστος αὐτῶν προσεπάθει πάσῃ δυνάμει, ὅπως ἀποδώσῃ τὴν τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεως εἰς τὸν ἕτερον, ἴσως δὲ εἶνε ἔργον τύχης, ὅτι ἡ δόξα τῆς ἀνακαλύψεως τῆς θεωρίας τῆς Ἀνελίξεως ἀποδίδεται συνήθως ἢ καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν γηραιότερον τῶν δύο φυσιοδιφῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ Wallace δὲν θεωρηθῇ ὡς ὁ προάγγελος συνεργὸς τῆς θεωρίας τῆς Ἀνελίξεως, παραμένει ὁμως ὡς εἰς τῶν μεγάλων φυσιοδιφῶν καὶ ἐρευνητῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος. Αἱ περιηγήσεις αὐτοῦ εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ τὸ Μαλαϊκὸν Ἀρχιπέλαγος ἐπλούτισαν διὰ σημαντικῶν συμβολῶν ὄχι μόνον ἅπαντας τοὺς κλάδους τῶν περιγραφικῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν Γεωλογίαν, τὴν Γεωγραφίαν, τὴν Ἐθνολογίαν καὶ Γλωσσολογίαν. Διάσημοι δὲ κυρίως ἐγένοντο οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ζωικὴν Γεωγραφίαν, ἰδίως δὲ ἡ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φέρουσα «**οὐάλλεσις γραμμὴ**», δι' ἧς χωρίζεται ζωογεωγραφικῶς ἡ μαλαϊκὴ ἀπὸ τῆς αὐστραλιακῆς ζώνης.

Τὰ ἔργα, ἐν οἷς ὁ Οὐάλλεσ καταέγραψε τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων αὐτοῦ, ἰδίως δὲ τὸ κλασσικὸν «Περὶ τῶν μαλαϊκῶν ἐντόμων 2 τόμ. 1869» καὶ τὸ ἰσότιμον πρὸς τοῦτο «Περὶ τῆς γεωγραφικῆς διαδόσεως τῶν ζώων (1876)» καταλέγονται μεταξὺ τῶν ἀρίστων τῆς ἀγγλικῆς ἐπιστημονικῆς λογοτεχνίας τοῦ 19 αἰῶνος καὶ θεωροῦνται ὡς θελκτικώτατα περιγραφαὶ περιηγήσεων, ὃ δὲ συγγραφεὺς αὐτῶν καταριθμεῖται μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐπιστημόνων συγγραφέων ὄλων τῶν ἐποχῶν.

Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ Οὐάλλεσ ἀναφέρομεν τὰς «Συμβολὰς εἰς τὴν θεωρίαν τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς», τὸν «Ὁργανικὸν κόσμον τῶν τροπικῶν», τὸν «Δαρβινισμόν», «τὴν Ζωὴν ἐπὶ τῶν νήσων», τὰς «Περιηγήσεις τῆς περιμαζονείου χώρας». Πλὴν τούτων δὲ ἐδημοσίευσεν καὶ πολλὰς ἄλλας διατριβὰς εἰς διάφορα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα.

Ἐν τούτοις εἶνε λίαν λυπηρὸν ὅτι φυσιοδίφης τόσο πνευματώδης καὶ τόσο βαθὺς παρατηρητῆς, οἷος ὁ Οὐάλλεσ, κατὰ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ γῆρας πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν ἐγένετο πνευματιστῆς καὶ παρέμεινε μέχρι τέ-

λους τῆς ζωῆς, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἔργου «*The World of Life*». Ἡ ψυχοπαθολογικὴ αὕτη μεταβολὴ ἐπέδρασε βεβαίως ἐπὶ τῆς ὑπολήψεως αὐτοῦ. Δὲν δυνάμεθα ὅμως ἢ παρερχόμενοι πρὸ τῆς παραδόξου ταύτης ἀποπλανήσεως τοῦ πνεύματος, ἦν ἔσχον καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι Ἕλληνοι φυσιοδίφαι, οἷος ὁ φυσικὸς *Oliver Lodge*, νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὁ Οὐάλλες ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐνθερμοτέρων δαρβινιστῶν, οἵτινες δι' ἰδίων ἐκτεταμένων καὶ πολυσχιδῶν ἐρευνῶν συνετέλεσαν σπουδαίως πρὸς θεμελίωσιν καὶ διάδοσιν τῆς θεωρίας τῆς Ἀνελέξεως.

Ὁ Κάρολος Δάρβιν ἐξετίμα αὐτὸν ἰδιαζόντως καὶ εἰς πολλὰ δυσχερῆ βιολογικὰ ζητήματα ἐζήτηει τὰς συμβουλάς του. Ἡ δὲ ἰδιοφυΐα αὐτοῦ, δι' ἧς ἀνεύρισκεν εἰς τὰ δύσκολα προβλήματα καταπληκτικῶς ἀπλήν λύσιν, ὑπενθυμίζει ἐν πολλοῖς ὁμοίαν, ἂν μὴ καὶ ἀνωτέραν, πνευματικὴν ἀρετὴν τοῦ Ἰωάννου *Müller*, ὅστις ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν περιηγούμενος τὴν Νοτίαν Βραζιλίαν ἔκαμε θαυμασίας παρατηρήσεις, προκαλεσάσας τὸν θαυμασμὸν τοῦ Δάρβιν καὶ τῶν λοιπῶν φυσιοδιφῶν.